

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Biyolojik Çeşitlilikten Olağanüstü Hikâyeler

Yenilenen doğada büyüleyici bir yolculuk

Nicola Palmieri

Nehirleri Deęiřtiren Kurt

1995'te, tarihî bir olay Amerika'nın en ikonik ekosistemlerinden birini sonsuza dek değiştirdi. On dört gri kurt, yaklaşık **70 yıl süren tam yokluğun** ardından Yellowstone Ulusal Parkı'na yeniden yerleştirildi. 1996'da toplam 31 yeniden yerleştirilmiş kurt olacak şekilde 17 kurt daha eklendi. Kimse bu muhteşem yırtıcıların tetikleyeceği değişim zincirini tahmin edemezdi. Sıradan bir koruma çalışması gibi görünen bu girişim, modern tarihin en olağanüştü ekolojik deneylerinden biri oldu.

Bundan sonra olanlar inanılmazdı

Yırtıcılar iş başında

Kurtlar, onlarca yıl boyunca nehir kıyılarında rahatça otlayan wapitileri hemen avlamaya başladı.

Bitki örtüsü üzerindeki baskı

Doğal yırtıcılar olmadan, wapitiler kıyı bitki örtüsünü adeta yok ediyor, ağaçların yeniden büyümesini engelliyordu.

Denge yeniden sağlandı

Kurtların varlığı, wapitilerin davranışını değiştirdi ve onların su yollarına yakın daha savunmasız bölgelerden kaçınmasını sağladı.

Daha az geyikle birlikte, riparyan bitki örtüsü yeniden gelişmeye başladı

01

Bitki örtüsünün yeniden doğuşu

On yıllar boyunca yok edilen söğütler ve titrek kavaklar, nihayet nehir kıyılarında gür biçimde büyümeye başladı.

02

Kunduzların dönüşü

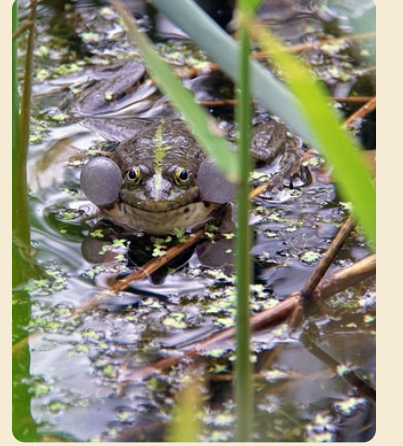
Ağaçların geri dönmesi, parkta yıllardır görülmeyen kunduzlar için mükemmel bir yaşam alanı yarattı.

03

Ekosistemin mühendisleri

Kunduzlar, karmaşık bentler inşa ederek Yellowstone'un nehir manzarasını tamamen dönüştürdü.

Barajlar, kuşları ve balıkları çeken göletler oluşturdu

Ama işte sürpriz: nehirlerin kendisi bile yön değiştirdi!

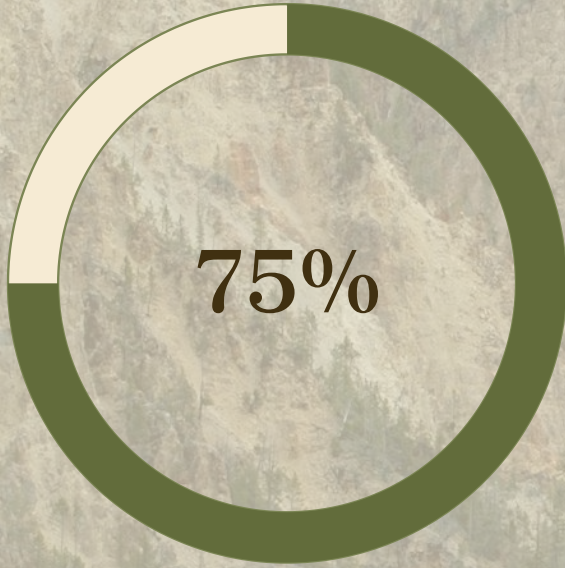
Kunduz barajlarının oluşturduğu göletler, biyolojik çeşitlilik vahalarına dönüştü. Ördekler, balıkçılar, yusufçuklar, alabalıklar ve sayısız başka tür, nesiller boyunca var olmamış bu küçük sucul yaşam alanlarında yeni bir hayat buldu.

Yeniden canlanan bitki örtüsü kıyıları istikrara kavuşturdu

Söğüt ve kavakların derin kökleri, nehir kıyılarındaki toprağı adeta bir arada tuttu. Toprak erozyonu büyük ölçüde azaldı.

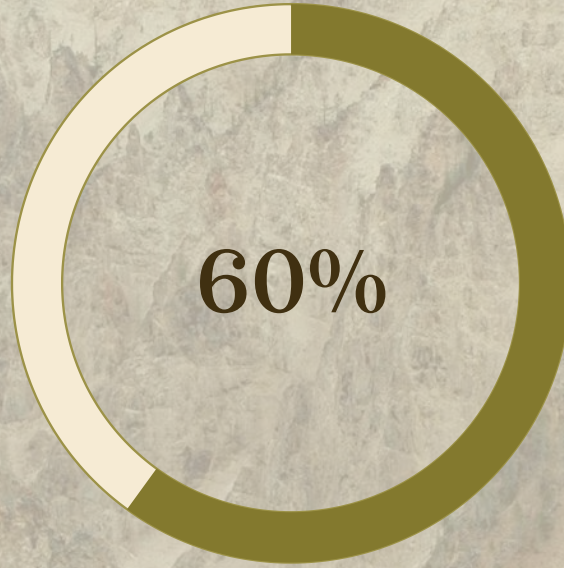
Eskiden dengesiz ve sürekli hareket hâlindeki nehir yatakları, yeni bir istikrar kazandı. Nehirlerin kıvrımları daha sürdürülebilir bir biçimde yeniden şekillendi.

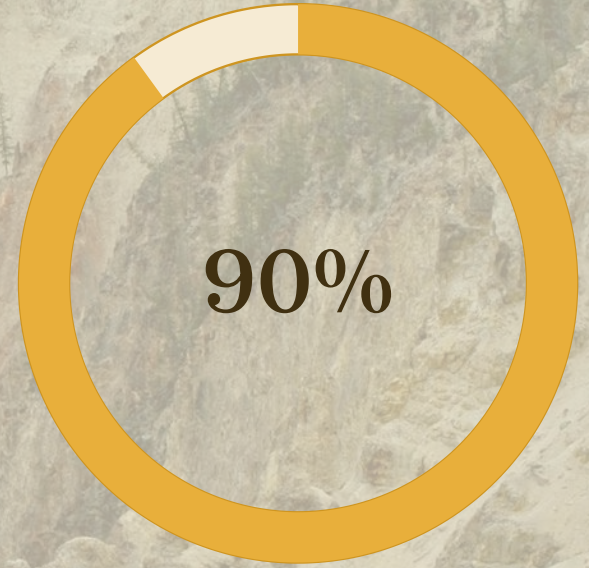
Erozyonun azalması

Akarsu kıyılarındaki
erozyonun azalması

Ağaç örtüsü

Riparyan bitki örtüsünün
artması

Su istikrarı

Su kalitesinde iyileşme

31 kurt

kelimenin tam anlamıyla Yellowstone'un biyolojik çeşitliliğini yeniden şekillendirdi

1

1926

Kurtların parkta tamamen yok edilmesi

2

1995-1996

14 boz kurdun ve ardından 17 kurdun yeniden getirilmesi

3

2000-2005

Riparyan bitki örtüsünün kitlesel olarak yenilenmesi

4

2010-Günümüz

Ekosistem tamamen dönüşmüş ve dengede

Tek bir türün önemi

"Kilit taşı tür"

Tek bir tuğlanın tüm bir mimari kemeri ayakta tuttuğu gibi, kurt da Yellowstone ekosisteminin tüm yapısını destekler.

Bu, kilit taşı türün (keystone species) mükemmel tanımıdır: çevre üzerindeki etkisi, sayısal bolluğuna kıyasla orantısız derecede büyük olan bir organizma.

Karmaşık etkileşimlerin gücü "Trofik kaskadlar"

Yellowstone'da gözlemlenen olguya trofik kaskad denir: besin zincirinin zirvesindeki bir avcının, ekosistemin tüm seviyelerine yayılan bir dizi etkiyi tetiklemesi.

Her tür önemlidir. Her bağlantı hayati önemdedir. Biyoçeşitlilik bir lüks değil: yeryüzündeki yaşamın yapısının ta kendisidir.

Gelecek için bir ders

*Doğayı korumaya çalışırken, şunu öğrendik
ki bir parçayı basitçe çıkarıp
her şeyin hâlâ çalışmasını bekleyemeyiz.*